

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра фінансів, економічних досліджень і туризму

ЗАТВЕРДЖЕНО КАФЕДРОЮ
Завідувач кафедри

Олексій ЗОРЯ
(протокол «01» вересня 2025 р. № 1)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

(обов'язкова навчальна дисципліна)

Економічна теорія

освітньо-професійна програма «Підприємництво»

спеціальність D7 Торгівля

галузь знань D Бізнес, адміністрування та право

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

навчально-науковий інститут економіки, управління, права та інформаційних технологій

Полтава

2025 – 2026 н. р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Економічна теорія» для здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Підприємництво» спеціальності D7 Торгівля .

Мова викладання державна

Розробник:

Чіп Людмила, доцент кафедри фінансів, економічних досліджень і туризму, к.е.н., доцент

«01» вересня 2025 року

Людмила ЧІП

Погоджено гарантом освітньо-професійної програми «Підприємництво»

01 вересня 2025 року

Олена МИХАЙЛОВА

Схвалено радою з якості вищої освіти спеціальності «Торгівля» протокол 01 вересня 2025 року № 1.

Голова ради з якості вищої освіти спеціальності Ольга МИРНА

1. Опис навчальної дисципліни

Елементи характеристики	Денна форма здобуття освіти
Загальна кількість годин	180
Кількість кредитів	6,0
Місце в індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти (обов'язкова чи вибіркова)	обов'язкова
Рік навчання (шифр курс)	1 D7TOPГ_бд_2025
Семестр	1
Лекції (годин)	32
Практичні (годин)	28
Самостійна робота (годин)	120
Форма семестрового контролю	екзамен

2. Мета вивчення навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни: набуття майбутніми фахівцями ґрунтовних економічних знань, формування у них логіки економічного мислення і економічної культури, навчання їх базовим методам пізнання економічних процесів, вмінню приймати обґрунтовані рішення з приводу економічних проблем, пов'язаних з їх майбутньою практичною діяльністю.

3. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Вивчення дисципліни «Економічна теорія» ґрунтується на загальних поняттях про вищу освіту та навчання в закладах вищої освіти, які формуються при вивченні окремих дисциплін шкільної програми.

4. Компетентності

загальні (ЗК):

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

спеціальні (СК):

СК 1. Критичне осмислення теоретичних засад підприємницької та торговельної діяльності.

5. Результати навчання

ПРН 1. Використовувати базові знання з підприємництва та торгівлі й уміння критичного мислення, аналізу та синтезу в професійних цілях.

Співвідношення результатів навчання із очікуваними результатами навчання

Результат навчання (визначений освітньою програмою)	Очікувані результати навчання навчальної дисципліни
ПРН 1. Використовувати базові знання з підприємництва та торгівлі й уміння критичного мислення, аналізу та синтезу в	Знати та розуміти теоретичні економічні категорії та поняття, вміти логічно формувати економічне мислення та володіти базовими знаннями з підприємництва та торгівлі.

професійних цілях.	Вміти застосовувати набуті теоретичні знання для критичного мислення, аналізу та синтезу, розв'язання практичних завдань та вміти змістовно інтерпретувати отримані результати для вирішення проблем, пов'язаних з майбутньою практичною діяльністю.
--------------------	--

6. Методи навчання і викладання

Словесні методи (лекція, розповідь-пояснення);

Наочні методи (демонстрування, спостереження);

Практичні методи (робота з навчально-методичною літературою, конспектування, підготовка реферату);

Методи стимулювання і мотивації обов'язку й відповідальності;

Комп'ютерні і мультимедійні методи (використання мультимедійних презентацій, дистанційне навчання).

7. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Предмет і метод економічної теорії.

Суспільство та його економічне життя. Предмет економічної теорії, її функції та місце в системі економічних наук. Економічні категорії. Економічні закони та їх об'єктивний характер. Економічні суперечності. Методологія економічної теорії. Позитивна та нормативна економічна теорія. Економічна теорія та економічна політика. Економічна поведінка. Економічне мислення. Філософія економічної теорії.

Зародження та розвиток економічних знань. Етапи історичного розвитку економічної теорії та основні економічні школи. Внесок українських вчених-економістів у розвиток світової економічної науки.

Тема 2. Економічні потреби та виробничі ресурси.

Економічні потреби суспільства, їх сутність і класифікація. Безмежність потреб. Закон зростання потреб. Економічний інтерес, його сутність і функції. Інтереси і потреби: діалектика взаємозв'язку. Єдність і суперечності в системі інтересів. Економічні інтереси – рушійна сила соціально-економічного розвитку.

Зміст та види суспільного виробництва. Фактори виробництва. Розподіл праці. Спеціалізація праці. Кооперація праці. Поєднання факторів виробництва. Виробнича функція та її складові.

Виробництво та його результати. Продукт виробництва. Виробнича функція. Виробничі можливості в економічній системі та проблема вибору. Обмеженість ресурсів та безмежність потреб. Крива виробничих можливостей. Ефективність використання виробничих ресурсів.

Тема 3. Економічна система та місце власності в економіці.

Економічна система: її сутність та структурні елементи. Продуктивні сили як матеріальна основа економічної системи. Економічні відносини та їх суб'єкти. Структура економічних відносин. Соціально-економічні відносини. Організаційно-економічні і техніко-економічні відносини.

Принципи класифікації економічних систем. Адміністративно-командна економіка як система, механізм її функціонування, переваги та недоліки. Адміністративно-командний стиль економічного мислення. Ринкова економіка як система. Основні риси ринкової економіки, її переваги та недоліки. Моделі ринкової економіки. Змішана економіка, її основні ознаки. Моделі змішаної економіки. Особливість економічної системи України на сучасному етапі.

Власність, її сутність, форми і місце в економічній системі. Роздержавлення та приватизація. Новітні тенденції у розвитку відносин власності.

Тема 4. Товарна форма виробництва. Товар і гроші.

Натуральне господарство та його характеристика. Умови виникнення товарного господарства та його загальна характеристика. Види товарного виробництва. Проста і розвинена форми товарного виробництва.

Товар та його властивості. Закон вартості та його роль у розвитку товарного виробництва. Альтернативні теорії вартості. Ціна її сутність. Функції цін. Види цін. Теорії ціни. Основні фактори, що обумовлюють ціни на продукцію фірми.

Еволюція форм вартості та сутність грошей. Функції грошей. Альтернативні теорії грошей. Товарно-грошовий обіг: основні терміни та закони. Теорія грошей та грошового обігу. Еволюція грошей. Сучасна грошова система. Закони обігу грошей.

Тема 5. Ринок, його сутність і функції. Моделі ринку.

Ринок, умови його виникнення та історичні етапи розвитку. Функції ринку. Види ринків та їх взаємозв'язок. Суб'єкти ринкової економіки. Ринкова інфраструктура, її елементи та роль у розвитку економіки. Ринкова інфраструктура та фінансові посередники. Основні напрямки становлення ринкової інфраструктури в Україні.

Сутність попиту. Закон попиту. Крива попиту. Цінові та нецінові детермінанти попиту. Закон пропозиції. Крива пропозиції. Цінові та нецінові детермінанти пропозиції. Ціна рівноваги. Еластичність попиту та пропозиції.

Тема 6. Конкуренція і монополія в ринковій системі.

Конкуренція – основа ринкового механізму господарювання. Види конкуренції. Форми та методи конкуренції.

Причини виникнення та сутність монополій. Основні форми монополій. Монополістична конкуренція. Олігополія: характерні риси, види. Конкуренція в умовах регульованого ринкового господарства.

Антимонопольне законодавство. Особливості антимонопольної політики в Україні.

Тема 7. Економічні агенти ринкової економіки .

Секторна модель кругопотоку. Домогосподарства як суб'єкт ринкових відносин. Двоїста роль домогосподарств в економіці. Доходи домогосподарства. Витрати домогосподарства. Інвестиційна поведінка домогосподарств.

Поняття підприємства (фірми, корпорації). Форми і види підприємств. Організаційно-правові форми підприємств в ринковій економіці. Види акціонерних товариств та особливості управління. Акціонерна власність в економічній системі. Внутрішнє та зовнішнє середовище підприємства. Проблеми розвитку підприємств в Україні.

Сутність та функції підприємництва. Підприємець – основна фігура економічного прогресу. Роль підприємництва в ринковій економіці. Основи маркетингу та менеджменту.

Тема 8. Витрати виробництва і прибуток.

Сутність та економічне значення витрат виробництва. Теорії витрат виробництва. Суспільні витрати виробництва. Економічні і бухгалтерські витрати та їх структура. Валові, середні та граничні витрати. Витрати виробництва, вартість товару і його ціна. Альтернативні підходи.

Доход фірми. Валовий дохід, його сутність та структура. Прибуток фірми, його види. Концепції прибутку та їх витoki. Норма прибутку. Міжгалузева конкуренція та формування середньої норми прибутку.

Тема 9. Капітал. Галузеві особливості функціонування капіталу.

Капітал та його сутність. Види капіталу. Постійний та змінний капітал. Структура виробничого капіталу. Основний та оборотний капітал. Фізичне та моральне зношування капіталу. Амортизація.

Кругообіг капіталу. Оборот капіталу. Показники ефективного використання основного та оборотного капіталу. Нагромадження капіталу. Інвестування. Особливості нагромадження капіталу в світі та в Україні.

Капітал у сфері торгівлі. Товарні біржі. Торговельний прибуток. Фондова біржа.

Рентні відносини та форми земельної ренти. Земельна рента та орендна плата. Ціна землі. Ринок земельних ресурсів в Україні.

Тема 10. Закономірності функціонування національної економіки.

Основні поняття макроекономіки та їх взаємозв'язок. Сутність і види економічного відтворення. Просте та розширене відтворення. Сукупний суспільний продукт. Валовий внутрішній продукт, його сутність і відтворювальна структура. Чистий внутрішній продукт і національний дохід. Національне багатство.

Розподільні відносини та їх місце у відтворювальному процесі. Сутність розподілу національного доходу. Об'єктивні основи формування доходів населення. Диференціація доходів населення. Крива Лоренца.

Тіньовий сектор в економічному відтворенні. Масштаби і особливості тіньового сектора в Україні.

Тема 11. Економічний розвиток.

Відтворення та економічне зростання. Мета та фактори економічного зростання. Типи економічного зростання. Чинники економічного зростання.

Циклічні коливання економічного зростання. Теорії циклів: дискусійні проблеми. Середні та малі цикли. Довгі хвилі в економіці. Економічні кризи та їх причини. Особливості розвитку економіки в Україні.

Тема 12. Зайнятість, безробіття та інфляція.

Зайнятість: сутність і форми. Теорії зайнятості. Неповна зайнятість та рівень безробіття. Види і форми безробіття. Державне регулювання зайнятості та його методи. Проблеми зайнятості та відтворення робочої сили в Україні. Заробітна плата, її форми та функції. Теорії заробітної плати. Номінальна та реальна заробітна плата. Мінімальна заробітна плата та її критерії. Людський капітал.

Інфляція: сутність, причини, основні види. Соціально-економічні наслідки інфляції. Антиінфляційна політика. Інфляція і зайнятість населення.

Тема 13. Держава як основний регулятор національної економіки.

Необхідність державного регулювання: можливості та межі. Еволюція поглядів на економічну роль держави в ринковій економіці. Цілі та інструменти державного регулювання. Економічні функції уряду. Основні напрямки державного регулювання.

Соціальна політика держави. Проблеми багатих і бідних. Межа бідності: абсолютна і відносна. Проблеми бідних і багатих в Україні. Необхідність перерозподілу національного доходу і доходів населення. Система соціального захисту.

Інноваційна політика держави. Особливості сучасної економічної політики в Україні.

Тема 14. Фінансово-кредитна система.

Фінансова система. Сутність фінансів. Державні фінанси. Державний бюджет. Бюджетний дефіцит та способи його мінімізації. Проблеми збалансованої політики. Державний борг. Фіскальна політика. Податкова система України. Крива Лаффера. Фіскальні методи регулювання виробництва.

Позичковий капітал і відсоток. Сутність кредиту та його форми. Банки, їх роль та функції. Центральні і комерційні банки. Фінансово-кредитні організації. Механізм грошово-кредитного регулювання. Основні інструменти монетарної політики. Вплив грошово-кредитної політики на рівень суспільного виробництва.

Тема 15. Сутність і структура світового господарства.

Світове господарство: його сутність та структура. Міжнародний поділ праці і спеціалізація. Інтернаціоналізація господарських відносин і продуктивних сил. Транснаціональні корпорації та їх роль. Міжнародна економічна інтеграція. Головні інтеграційні угруповання світу. Європейське економічне співтовариство і його місце у світовій економіці. Інтеграція України у світову економіку.

Міжнародна торгівля та її економічні основи. Міжнародні товарні ринки. Протекціонізм і вільна торгівля. Сутність і форми міжнародного руху капіталів, його масштаби, динаміка та географія. Прямі та портфельні інвестиції. Міжнародні кредити.

Міжнародні валютно-фінансові відносини. Міжнародна валютна система, валютні ринки і валютний курс. Конвертованість валюти. Платіжний баланс та його регулювання. Міжнародна міграція робочої сили. Інші форми міжнародних економічних відносин.

Державне регулювання міжнародних зв'язків.

Тема 16. Економічні аспекти глобальних проблем.

Причини виникнення та сутність глобальних проблем. Економічне зростання та глобальні проблеми. Основні глобальні проблеми сучасності. Класифікація глобальних проблем.

Роззброєння та його роль у вирішенні глобальних проблем. Екологічна криза та форми її прояву. Паливно-енергетична та сировинна проблеми. Проблеми економічної відсталості окремих країн.

Міжнародне співробітництво у розв'язанні глобальних проблем та розвитку світового господарства.

Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин			
	денна форма			
	D7ТОРГ_бд_2025			
	усього	у тому числі		
		л	п	с. р.
Тема 1. Предмет і метод економічної теорії	10	2	2	6
Тема 2. Економічні потреби та виробничі ресурси	10	2	2	6
Тема 3. Економічна система та місце власності в економіці	10	2	2	6
Тема 4. Товарна форма виробництва. Товар і гроші	12	2	2	8
Тема 5. Ринок, його сутність і функції. Моделі ринку	12	2	2	8
Тема 6. Конкуренція і монополія в ринковій системі	12	2	2	8
Тема 7. Економічні агенти ринкової економіки	12	2	2	8
Тема 8. Витрати виробництва і прибуток	12	2	2	8
Тема 9. Капітал. Галузеві особливості функціонування капіталу	12	2	2	8
Тема 10. Закономірності функціонування національної економіки	12	2	2	8
Тема 11. Економічний розвиток	12	2	2	8
Тема 12. Зайнятість, безробіття та інфляція	12	2	2	8
Тема 13. Держава як основний регулятор національної економіки.	10	2	2	6
Тема 14. Фінансово-кредитна система	12	2	2	8
Тема 15. Сутність і структура світового господарства	10	2	-	8
Тема 16. Економічні аспекти глобальних проблем	10	2	-	8
Усього годин	180	32	28	120

8. Теми практичних занять

Назва тем	Кількість годин	
	денна форма	
	D7ТОРГ_бд_2025	
Тема 1. Предмет і метод економічної теорії	2	
Тема 2. Економічні потреби та виробничі ресурси	2	
Тема 3. Економічна система та місце власності в економіці	2	
Тема 4. Товарна форма виробництва. Товар і гроші	2	
Тема 5. Ринок, його сутність і функції. Моделі ринку	2	
Тема 6. Конкуренція і монополія в ринковій системі	2	
Тема 7. Економічні агенти ринкової економіки	2	
Тема 8. Витрати виробництва і прибуток	2	
Тема 9. Капітал. Галузеві особливості функціонування капіталу	2	
Тема 10. Закономірності функціонування національної економіки	2	
Тема 11. Економічний розвиток	2	
Тема 12. Зайнятість, безробіття та інфляція	2	
Тема 13. Держава як основний регулятор національної економіки.	2	
Тема 14. Фінансово-кредитна система	2	
Тема 15. Сутність і структура світового господарства	-	
Тема 16. Економічні аспекти глобальних проблем	-	
Разом	28	

Теми лабораторних занять

Не передбачено навчальним планом.

9. Теми самостійної роботи

Назва тем	Кількість годин
	денна форма
	D7TOPГ_бд_2025
Тема 1. Предмет і метод економічної теорії	6
Тема 2. Економічні потреби та виробничі ресурси	6
Тема 3. Економічна система та місце власності в економіці	6
Тема 4. Товарна форма виробництва. Товар і гроші	8
Тема 5. Ринок, його сутність і функції. Моделі ринку	8
Тема 6. Конкуренція і монополія в ринковій системі	8
Тема 7. Економічні агенти ринкової економіки	8
Тема 8. Витрати виробництва і прибуток	8
Тема 9. Капітал. Галузеві особливості функціонування капіталу	8
Тема 10. Закономірності функціонування національної економіки	8
Тема 11. Економічний розвиток	8
Тема 12. Зайнятість, безробіття та інфляція	8
Тема 13. Держава як основний регулятор національної економіки.	6
Тема 14. Фінансово-кредитна система	8
Тема 15. Сутність і структура світового господарства	8
Тема 16. Економічні аспекти глобальних проблем	8
Разом	120

10. Індивідуальні завдання

Індивідуальна робота здобувачів вищої освіти направлена на закріплення теоретичного матеріалу та практичних навичок в розрізі тем передбачених робочою програмою по навчальній дисципліні «Економічна теорія».

Реалізація даного напрямку роботи по дисципліні «Економічна теорія» для здобувачів вищої освіти денної форми навчання передбачається шляхом підготовки до практичних занять, контрольної роботи, підготовка глосарію, підготовки реферату, які виконується здобувачем вищої освіти в межах самостійної роботи.

11. Оцінювання результатів навчання

Результати навчання	Форми контролю програмних результатів навчання
ПРН 1. Використовувати базові знання з підприємництва та торгівлі й уміння критичного мислення, аналізу та синтезу в професійних цілях.	1) опитування; 2) виконання завдань самостійної роботи: (підготовка реферату); 3) виконання завдань самостійної роботи: (підготовка глосарію); 4) контрольна робота; 5) екзамен

12. Схеми нарахування балів з навчальної дисципліни

Денна форма навчання D7ТОРГ_бд_2025

Назва теми	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти					Разом
	опитування	виконання завдань самостійної роботи		контрольн а робота ³	екзамен	
		підготовка реферату ¹	підготовка глосарію ²			
Тема 1. Предмет і метод економічної теорії	1	5	1	12		2
Тема 2. Економічні потреби та виробничі ресурси	1		1			2
Тема 3. Економічна система та місце власності в економіці	1		1			2
Тема 4. Товарна форма виробництва. Товар і гроші	1		1			2
Тема 5. Ринок, його сутність і функції. Моделі ринку	1	5	1	12		2
Тема 6. Конкуренція і монополія в ринковій системі	1		1			2
Тема 7. Економічні агенти ринкової економіки	1		1			2
Тема 8. Витрати виробництва і прибуток	1		1			2
Тема 9. Капітал. Галузеві особливості функціонування капіталу	1		1			2
Тема 10. Закономірності функціонування національної економіки	1		1			2
Тема 11. Економічний розвиток	1		1			2
Тема12. Зайнятість, безробіття та інфляція	1	5	1	13		2
Тема 13. Держава як основний регулятор національної економіки	1		1			2
Тема 14. Фінансово-кредитна система	1		1			2
Тема 15. Сутність і структура світового господарства	-		-			-
Тема 16. Економічні аспекти глобальних проблем	-		-			-
Всього	14	15	14	37	20	80
Разом						100

¹ протягом семестру здобувачі вищої освіти виконують завдання самостійної роботи (підготовка реферату – в кількості 3 од.) по темах 1-4; 5-9; 10-16 навчальної дисципліни (за кожен реферат отримуючи максимум 5 балів), при цьому бали виставляються окремими позиціями наприкінці семестру;

² протягом семестру здобувачі вищої освіти виконують завдання самостійної роботи (підготовка глосарію по темах 1-14 навчальної дисципліни (за кожну тему отримуючи максимум 1 бал);

³ протягом семестру передбачено написання трьох контрольних робіт по темах 1-4 (максимум 12 балів); по темах 5-9 (максимум 12 балів); по темах 10-16 (максимум 13 балів) навчальної дисципліни, при цьому бали виставляються окремими позиціями наприкінці семестру.

**Шкала та критерії оцінювання результатів навчання при проведенні
поточного контролю успішності здобувачів вищої освіти
D7TOPГ_бд_2025**

Вид завдання	Бали	Вимоги до знань та умінь
Опитування	0-1	1 бал – здобувач вищої освіти отримує за усну відповідь у випадку надання повної чіткої відповіді, що свідчить про уміння аналізувати, знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро-, мезо-, макроекономіки та міжнародних відносин. Здобувач вищої освіти демонструє розуміння принципів економічної науки, особливості функціонування економічних систем, може пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки, показує здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та уміння критичного мислення, аналізу та синтезу задля досягнення професійних цілей. Здобувач вищої освіти може пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати. 0,5 балів – здобувач вищої освіти отримує за усну відповідь у випадку надання неповної відповіді, що свідчить про базові знання щодо уміння аналізувати, знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро-, мезо-, макроекономіки та міжнародних відносин. Здобувач вищої освіти демонструє базове розуміння принципів економічної науки, особливості функціонування економічних систем, може пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки, показує здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та уміння критичного мислення, аналізу та синтезу задля досягнення професійних цілей. Здобувач вищої освіти може пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати; 0 балів - здобувач вищої освіти отримує за усну відповідь у випадку неготовності здобувача вищої освіти відповідати на поставлене питання, що засвідчує факт незасвоєння теоретичного матеріалу за темою.
Виконання завдань самостійної роботи (підготовка глосарію)	0-1	1 бал – здобувач вищої освіти отримує за виконані завдання самостійної роботи (підготовка глосарію) за кожну тему (з 1 по 14) у випадку повного виконання завдання та належного його оформлення, що свідчить про уміння аналізувати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро-, мезо-, макроекономіки та уміння критичного мислення, аналізу та синтезу задля досягнення професійних цілей. Здобувач вищої освіти демонструє розуміння принципів економічної науки, особливості функціонування економічних систем, може пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки, показує здатність виявляти знання та розуміння проблем

		предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівнях. Здобувач вищої освіти може пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати; 0,5 балів здобувач вищої освіти отримує за виконані завдання самостійної роботи (підготовка глосарію) за кожен тему (з 1 по 14) у випадку неповного виконання завдання (дано пояснення не всім категорія, пояснення носять розмитий характер), що свідчить про базові знання та розуміння щодо аналізу та використання економічної термінології, розкриття базових концепцій мікро-, мезо-, макроекономіки та міжнародних відносин. Здобувач вищої освіти демонструє базове розуміння принципів економічної науки, особливостей функціонування економічних систем, може пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки, показує здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та уміння критичного мислення, аналізу та синтезу задля досягнення професійних цілей. Здобувач вищої освіти може пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати; 0 балів – здобувач вищої освіти отримує відсутність підготовленого глосарію, що засвідчує факт незасвоєння теоретичного матеріалу за темою.
Виконання завдань самостійної роботи (підготовка реферату) (3 од.)	0-5	5 балів – здобувач вищої освіти отримує за підготовлений реферат та його захист у випадку повного висвітлення теми реферату, його захисту та відповіді на питання викладача, що свідчить про уміння аналізувати і прогнозувати, використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро-, мезо-, макроекономіки та міжнародних відносин. Здобувач вищої освіти демонструє розуміння принципів економічної науки, особливості функціонування економічних систем, може пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки, показує здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та уміння критичного мислення, аналізу та синтезу задля досягнення професійних цілей. Здобувач вищої освіти може пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати; 4 бали - здобувач вищої освіти отримує за підготовлений реферат та його захист у випадку повного висвітлення теми реферату, його захисту та нечіткі відповіді на питання викладача, що свідчить про базовий рівень вміння аналізувати і прогнозувати, використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро-, мезо-, макроекономіки та міжнародних відносин. Здобувач вищої освіти демонструє розуміння принципів економічної науки, особливості функціонування економічних систем, може пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної

		науки, показує здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та уміння критичного мислення, аналізу та синтезу задля досягнення професійних цілей. Здобувач вищої освіти може пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати; 3 бали – здобувач вищої освіти отримує за підготовлений реферат та його захист у випадку нечіткого висвітлення теми реферату, його захисту та неповні відповіді на питання викладача, що свідчить про посереднє уміння використовувати базові знання щодо аналізу і прогнозування, використовування економічної термінології, пояснювати базові концепції мікро-, мезо-, макроекономіки та міжнародних відносин. Здобувач вищої освіти демонструє посереднє розуміння принципів економічної науки, особливостей функціонування економічних систем, може посередньо пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки, показує здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та уміння критичного мислення, аналізу та синтезу задля досягнення професійних цілей. Здобувач вищої освіти може посередньо пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і інтерпретувати отримані результати; 2 бали – здобувач вищої освіти отримує за підготовлений реферат та його захист у випадку неповного висвітлення теми реферату, його захисту та дає фрагментарні відповіді на запитання викладача, виявляє базову здатність щодо аналізу і прогнозування, використовування економічної термінології, пояснювати базові концепції мікро-, мезо-, макроекономіки та міжнародних відносин. Здобувач вищої освіти демонструє посереднє розуміння принципів економічної науки, особливостей функціонування економічних систем, може фрагментарно та посередньо пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки, показує деяку здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та уміння критичного мислення, аналізу та синтезу задля досягнення професійних цілей. Здобувач вищої освіти може фрагментарно пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і інтерпретувати отримані результати; 1 бал – здобувач вищої освіти отримує за підготовлений реферат у випадку фрагментарного висвітлення теми реферату, відсутність захисту, що свідчить про часткові знання щодо аналізу і прогнозування ринкових явищ та процесів на основі застосування фундаментальних принципів, теоретичних знань і прикладних навичок щодо використовування економічної термінології, інтерпретації базових концепцій мікро-, мезо-, макроекономіки та міжна уміння критичного мислення, аналізу та синтезу задля досягнення професійних цілей.
Контрольна	1 КР	Кожна контрольна робота містить 3 теоретичні питання. За відповідь

робота (одну підсумкова контрольна робота, яка містить 3 теоретичні питання)	(0-12); 2 КР (0-12); 3 КР (0-13)*	на кожне питання здобувач вищої освіти має змогу отримати: 4 бали – здобувач вищої освіти отримує за відповідь на теоретичне питання у випадку надання повної чіткої відповіді, що свідчить про здатність аналізувати і прогнозувати, використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро-, мезо-, макроекономіки та міжнародних відносин. Здобувач вищої освіти демонструє розуміння принципів економічної науки, особливості функціонування економічних систем, може пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки, показує здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та уміння критичного мислення, аналізу та синтезу задля досягнення професійних цілей. Здобувач вищої освіти може розкривати, пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати; 3 бали – здобувач вищої освіти отримує за відповідь на теоретичне питання у випадку надання нечіткої відповіді, що свідчить про певне уміння використовувати базові знання щодо аналізу і прогнозування, розуміння економічної термінології, пояснення та розкриття базових концепцій мікро-, мезо-, макроекономіки та міжнародних відносин. Здобувач вищої освіти демонструє неповне розуміння принципів економічної науки, особливостей функціонування економічних систем, нечітко пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки, показує фрагментарну здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та уміння критичного мислення, аналізу та синтезу задля досягнення професійних цілей. Здобувач вищої освіти може не повністю розкривати, пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати; 2 бали - здобувач вищої освіти отримує за відповідь на теоретичне питання у випадку надання неповної, фрагментарної відповіді, що свідчить про деяке уміння використовувати базові щодо аналізу і прогнозування, розуміння економічної термінології, пояснення та розкриття базових концепцій мікро-, мезо-, макроекономіки та міжнародних відносин. Здобувач вищої освіти демонструє дещо формальне розуміння принципів економічної науки, особливостей функціонування економічних систем, нечітко та з помилками може інтерпретувати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки, показує фрагментарну здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та уміння критичного мислення, аналізу та синтезу задля досягнення професійних цілей. Здобувач вищої освіти може не повністю та з помилками розкривати, пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і інтерпретувати отримані результати; 1 бал – здобувач вищої освіти отримує за усну відповідь у випадку
---	--	--

		надання неповної відповіді з помилками, що свідчить про фрагментарні, обмежені знання щодо аналізу і прогнозування розуміння економічної термінології, пояснення та розкриття базових концепцій мікро-, мезо-, макроекономіки та міжнародних відносин. Здобувач вищої освіти демонструє низьке розуміння принципів економічної науки, особливостей функціонування економічних систем, нечітко та з помилками може інтерпретувати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки, показує фрагментарну здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та уміння критичного мислення, аналізу та синтезу задля досягнення професійних цілей. Здобувач вищої освіти може не повністю та з помилками розкривати, пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати та інтерпретувати отримані результати; 0 балів – здобувач вищої освіти отримує за усну відповідь у випадку неготовності здобувача вищої освіти відповідати на поставлене питання, що засвідчує факт незасвоєння теоретичного матеріалу за темою. *При написання третьої контрольної роботи відповідь на 3-тє теоретичне питання оцінюється максимально в 5 балів.
--	--	--

Шкала та критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти на екзамені D7ТОРГ_бд_2025

Вид завдання	Бали	Критерії оцінювання
1-2 теоретичне питання	0	Відсутність відповіді на теоретичне питання, що не дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувачів вищої освіти.
	1	Надано часткову відповідь з деякими помилками на теоретичне питання, що містить певні значні неточності, що свідчить про фрагментарні знання щодо навичок інтерпретування основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та уміння критичного мислення, аналізу та синтезу задля досягнення професійних цілей. Здобувач вищої освіти може з неточностями розкривати, пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати;
	3	Надано неповну відповідь на теоретичне питання, що містить деякі помилки, що свідчить про певні знання щодо навичок інтерпретування основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівнях. Здобувач вищої освіти може з деякими неточностями може розкривати, пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати;
	5	Теоретичне питання містить незначні зауваження, що свідчить про уміння аналізувати і прогнозувати ринкові явища та процеси на основі застосування фундаментальних принципів, теоретичних знань і прикладних навичок інтерпретування основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та уміння критичного мислення, аналізу та синтезу задля досягнення

3 теоретичне питання		професійних цілей. Здобувач вищої освіти досить аргументовано та повно може розкривати, пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати;
	7	Теоретичне питання розкрито повністю, що свідчить про уміння на високому рівні аналізувати і прогнозувати ринкові явища та процеси на основі застосування фундаментальних принципів, теоретичних знань і прикладних навичок розуміння та знання, інтерпретування основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівнях. Здобувач вищої освіти повно та аргументовано може розкривати, пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати. Здобувач вищої освіти демонструє високе розуміння принципів економічної науки, особливостей функціонування економічних систем, може чітко пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки, показує високу здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та уміння критичного мислення, аналізу та синтезу задля досягнення професійних цілей.
	0	Відсутність відповіді на теоретичне питання, що не дає можливість оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання у здобувачів вищої освіти.
	1	Надано часткову відповідь на теоретичне питання, що містить помилки, що свідчить про фрагментарні знання щодо навичок інтерпретування основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівнях. Здобувач вищої освіти може з деякими неточностями розкривати, пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати;
3 теоретичне питання	3	Надано відповідь з незначними неточностями та зауваженнями на теоретичне питання, що свідчить про певний достатній рівень уміння аналізувати і прогнозувати ринкові явища та процеси на основі застосування фундаментальних принципів, теоретичних знань і прикладних навичок інтерпретування основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівнях. Здобувач вищої освіти досить аргументовано та повно може розкривати, пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати;
	5	Теоретичне питання містить незначні зауваження, що свідчить про уміння аналізувати і прогнозувати ринкові явища та процеси на основі застосування фундаментальних принципів, теоретичних знань і прикладних навичок інтерпретування основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та уміння критичного мислення, аналізу та синтезу задля досягнення професійних цілей. Здобувач вищої освіти досить аргументовано та повно може розкривати, пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати;

	6	Теоретичне питання розкрито повністю, що свідчить про високий рівень умінь аналізувати і прогнозувати ринкові явища і процеси, демонструє високий рівень вміння інтерпретувати основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівнях. Здобувач вищої освіти чітко, аргументовано та повно може розкривати, пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати. Здобувач вищої освіти демонструє високе розуміння принципів економічної науки, особливостей функціонування економічних систем, може чітко пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки, показує високу здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та умінь критичного мислення, аналізу та синтезу задля досягнення професійних цілей.
--	---	---

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачене під реалізації навчальної дисципліни

Персональний комп'ютер, під'єднаний до мережі Internet. Internet- браузер, мережа Wi-Fi, доступ до інтернет-ресурсів, онлайн платформа Google Meet. Мультимедійне обладнання (проектор), дошка аудиторна, АСУ ПДАУ, електронний ресурс на платформі LMS Moodle, репозитарій ПДАУ.

Перелік інструментів, обладнання, устаткування потрібного для вивчення навчальної дисципліни, забезпечує 424, 425 навчальні аудиторії.

13. Політика навчальної дисципліни

Терміни виконання та перескладання:

Виконання вправ на практичних заняттях виконуються під час проведення практичних занять, завдання самостійної роботи виконуються відповідно до переліку завдань протягом вивчення відповідної теми. Перескладання видів робіт відбувається відповідно до діючих нормативних документів.

Академічна доброчесність:

Здобувач вищої освіти повинен дотримуватись Кодексу академічної доброчесності та Кодексу про етику викладача та здобувача вищої освіти Полтавського державного аграрного університету.

Здобувачі вищої освіти мають з'являтися на заняття вчасно, при проходженні заняття онлайн обов'язково вмикати камеру та мікрофон. Списування під час контрольних заходів заборонені (у т. ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної

навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Документи стосовно академічної доброчесності наведені на сторінці АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ПДАУ: <https://www.pdau.edu.ua/content/informaciyno-analitychni-dokumenty>

Відвідування занять. Здобувачі вищої освіти, що навчаються в Полтавському державному аграрному університеті дотримуючись положень Статуту ПДАУ та норм Положення про організацію освітнього процесу в ПДАУ зобов'язані бути присутніми на заняттях і не пропускати їх без поважної причини (лікарняний, вагітність і пологи, тощо).

Наприкінці семестру здобувач вищої освіти має можливість в АСУ пройти опитування і висловити свою думку щодо вражень від вивчення дисципліни «Економічна теорія».

Зарахування результатів неформальної / інформальної освіти

На здобувачів вищої освіти поширюється право про визнання результатів навчання, набутих у неформальній / інформальній освіті. Набуття відповідних результатів навчання можливе після успішного опанування курсів (з документальним підтвердженням) на різноманітних навчальних платформах, зокрема: Prometheus, Coursera, ВУМ online, EdEra, Українська академія лідерства, Інша Освіта тощо. Особливості неформального / інформального навчання та процедури перезарахування їх як освітнього компоненту або частини освітнього компоненту регламентовані Положенням про порядок визнання результатів навчання, набутих у неформальній та інформальній освіті, здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету. Документи стосовно неформальної / інформальної освіти наведені на сторінці НЕФОРМАЛЬНА / ІНФОРМАЛЬНА ОСВІТА ПДАУ: <https://www.pdau.edu.ua/content/neformalna-osvita-4>

Оскарження результатів оцінювання. Здобувачі вищої освіти мають право на оскарження отриманих результатів оцінювання, процедура якого регулюється Положенням про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті <https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennyyaproosinyuvannyazdobuvachiv2025.pdf>

14. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Білецька Л. В., Білецький О. В., Савич В. І. Економічна теорія (Політекономія. Мікроекономіка. Макроекономіка). Київ: Центр учбової літератури, 2020. 664 с.

2. Економічна теорія : навчальний посібник для самостійної роботи студентів / М. А. Мащенко, М. С. Бріль, О. М. Кліменко та ін. ; за заг. ред. д-ра екон. наук, доц. М. А. Мащенко. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2022. 266 с. URL: <http://surl.li/cgcxsx>

3. Яворська Ж. Б. Електронний навчальний посібник до вивчення курсу навчальної дисципліни «Основи економічної теорії». Львів. 2023. 119 с. URL: <http://surl.li/opkdoz>

4. Економікс. Частина 1: Вступ до економікса. Мікроекономіка: Навчальний посібник / Баула О.В., Вісина Т.М., Лютак О.М., Савош Л.В., Кравчук О.Я., Зелінська О.М., Полянська Т.О. Луцьк: СПД Гадяк Жанна Володимирівна, друкарня «Волиньполіграф», 2021. 320 с. URL: <http://surl.li/puonft>

5. Чіп Л.О. Макроекономічна кон'юнктура аграрного ринку в умовах економічної нестабільності. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*. Том 31 (70). № 4, частина 1. Київ, 2020. С. 74–78. URL: <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/9892>

Допоміжні:

1. Економічна теорія: навчальний посібник. Укл: М.І. Колосінська, С.І. Белей, С.В. Бойда. Чернівці: Чернівець. нац. унів.-т., 2021. 200 с. URL: <http://surl.li/cbbqme>

2. Мацелюх Н. П., Максименко І. А. Історія економіки та економічної думки. Політична економія. Мікроекономіка. Макроекономіка: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 382 с.

3. Обіход Т. В. Економічна теорія. *Економічний вісник НТУУ «Київський політехнічний інститут»* 2021. № 20. С. 7 – 14. URL: <https://pedcollege.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/11/Osnovy-ekonomichnoi-teorii.pdf>

4. Економічна теорія: закономірності, практика та сучасність : підручник / Е. М. Забарна, О. М. Козакова, Н. О. Задорожнюк та ін. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. 412 с. URL: <http://surl.li/omdcca>

Інформаційні ресурси мережі Інтернет:

1. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://rada.gov.ua>.

2. Сайт Державної податкової служби України. URL: <https://tax.gov.ua/>.

3. Офіційний сайт Держкомстату України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

4. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>.

5. Офіційний сайт Міністерства Фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua>.